

Bibliografia dziedzinowa dzisiaj – znaczenie i przyszłość

dr. hab. Jadwiga Sadowska
Uniwersytet w Białymstoku

Bibliografia dziedzinowa (dziedzinowa baza danych)

- ✘ Bibliografia dziedzinowa wobec nauki
- ✘ Czy potrzebna?
- ✘ Jakie ma problemy?
- ✘ Konkurencja(?) wobec bibliografii dziedzinowej
- ✘ Jaka bibliografia dziedzinowa?
- ✘

Dlaczego potrzebna bibliografia?

✘ Każdy rozumny człowiek zgodzi się, że trudno przecenić rolę i znaczenie bibliografii, ładu bibliograficznego i związanego z nim ładu informacyjnego [...] bez bibliografii wszystko znajdowałoby się w stanie chaosu”

✘ (Woźniak-Kasperek Jadwiga: Słowo wstępne, w: *Bibliografia : teoria, praktyka, dydaktyka*, 2009)

Dlaczego potrzebna bibliografia?

- ✘ „Wystarczy się zorientować, **kto, kiedy i w jakim zakresie** prowadził badania, aby móc przystąpić do swoich, bez obawy, że po raz kolejny badamy coś, co już zostało dziesiątki razy zbadane”

- ✘ (Celoch Hanna: *Bibliograficzne bazy danych szybką ścieżką w obiegu informacji*, <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/mat19/celoch.php>).

Bibliografia dziedzinowa wobec nauki

- ✘ „Powstanie bibliografii dotyczącej danej nauki jest świadectwem pewnego etapu rozwoju tej nauki w ogóle. Bibliografia tworzona jest bowiem w momencie, gdy kumulacja piśmiennictwa osiągnie taki poziom, że intuicja i indywidualne poszukiwania badaczy przestają być skuteczne”

- ✘ (Maczuk Alicja: *Polskie bibliografie nauk humanistycznych i społecznych do roku 1989 : historia i metodyka*, 2014)

Bibliografia dziedzinowa wobec nauki

- ✘ „Po ukształtowaniu się w połowie XIX w. historii literatury i bibliografii jako dwu odrębnych dyscyplin [...] bibliografia została uznana przez historię literatury za najważniejszą z jej tzw. nauk pomocniczych, a rozwój bibliografii literackiej za jeden z najistotniejszych warunków dalszego rozwoju dyscypliny”

- ✘ (Czachowska Jadwiga: *Rozwój bibliografii literackiej w Polsce*, 1979)

Rola bibliografii dziedzinowej

- ✘ 1. Bieżąca informacyjna o rozwoju nauki (dziedzinie, dyscyplinie, zagadnieniach, ludziach i instytucjach)
 - ✘ 2. Historyczna informacyjna, historyczno-dokumentacyjna wobec nauki
-

Problemy bibliografii dziedzinowej

- ✘ 1. Wzrastająca stale wielkość piśmiennictwa naukowego, nadmiar informacji
 - + liczba czasopism naukowych
 - + Ilość i jakość piśmiennictwa
 - + Dobór i selekcja materiałów do bibliografii
-

Problemy bibliografii dziedzinowej

× 2. Interdyscyplinarność w nauce

- + zakresy bibliografii

- + dublowanie źródeł i dokumentów

× 3. „Konkurencja wewnętrzna”

- + Współistnienie bibliografii o różnych zakresach w ramach dziedziny/dyscypliny

- + Czy bibliografie „lepsze” (otwarte, szersze zakresowo, pełnotekstowe) wyprą „gorsze”?

Problemy bibliografii dziedzinowej

- ✘ 4. Współpraca i współtworzenie bibliografii dziedzinowych
 - + Brak współpracy/słaba współpraca między ośrodkami dziedzinowymi
- ✘ 5. Współpraca prawna z wydawcami
- ✘ 6. digitalizacja bibliografii dziedzinowych drukowanych

Konkurencja (?) wobec bibliografii dziedzinowych

✘ W informacji bieżącej:

- + Materiały w Internecie (np. Google Scholar)
- + Czasopisma online
 - ✘ Częściowo tak
- + Repozytoria instytucjonalne i dziedzinowe
 - ✘ Niepełne, nie w pełni otwarte
- + Biblioteki cyfrowe
 - ✘ Brak nowości

✘ W informacji retrospektywnej:

- + Tylko bibliografie dziedzinowe dają najpełniejszy obraz piśmiennictwa dziedziny/dyscypliny

Bibliografie dziedzinowe dzisiaj

- ✘ Bazy danych
 - + bibliograficzna/abstraktowa/pełnotekstowa
- ✘ O różnych zakresach (dziedziny, dyscypliny, zagadnienia)
- ✘ Bazy i formy pdf
- ✘ Instytucjonalne lub współtworzone
- ✘ Otwarte lub z ograniczonym dostępem

Jaka bibliografia dziedzinowa?

- ✘ Opinie studentów (UJ):

- + powiązanie znormalizowanych opisów bibliograficznych z **pełnymi tekstami** dokumentów, a nie jedynie abstraktami.

- ✘ Jak np.:

- + BazHum (czasopisma z nauk humanistycznych i społecznych)

- + BazTech (czasopisma z nauk technicznych)

Jaka bibliografia dziedzinowa?

- ✘ Bieżąca bibliografia dla każdej dziedziny/dyscypliny
- ✘ Wiarygodna i wartościowa informacyjnie (dobór źródeł i materiałów)
- ✘ Baza bibliograficzno-abstraktowa, najlepiej pełnotekstowa
- ✘ Ogólniedostępna
- ✘ Współtworzona przez grupę ośrodków z danej dyscypliny